

VEKTORALGEBRA FORMLER, NABLA OCH INDEXRÄKNING

$\vec{a} = (a_x, a_y, a_z)$ i kartesiska koordinater

$\vec{b} = (b_x, b_y, b_z)$ i kartesiska koordinater

$\hat{n} = (n_x, n_y, n_z)$ i kartesiska koordinater

$\vec{a} = \vec{b}$ innebär att $a_x = b_x$ cykl., dvs

vektorena $\vec{a}$ och $\vec{b}$ sammanfaller efter parallell förflyttning.

$|\vec{a}| = \sqrt{a_x^2 + a_y^2 + a_z^2}$ är beloppet

(dvs längden) av vektorn $\vec{a}$.

Kartesiska enhetsvektorer:

$\hat{e}_x = (1, 0, 0)$ $\hat{e}_y = (0, 1, 0)$ $\hat{e}_z = (0, 0, 1)$

$\vec{a} = a_x \hat{e}_x + a_y \hat{e}_y + a_z \hat{e}_z$

$\vec{a} + \vec{b} = (a_x + b_x, a_y + b_y, a_z + b_z)$

$\vec{a} - \vec{b} = \vec{a} + (-\vec{b}) = (a_x - b_x, a_y - b_y, a_z - b_z)$

$c\vec{a} = (ca_x, ca_y, ca_z)$

$\vec{a} + \vec{b} = \vec{b} + \vec{a}$

$(\vec{a} + \vec{b}) + \vec{c} = \vec{a} + (\vec{b} + \vec{c})$

$c(\vec{a} + \vec{b}) = c\vec{a} + c\vec{b}$

$(s+t)\vec{a} = s\vec{a} + t\vec{a}$

Skalärprodukten:

$\vec{a} \cdot \vec{b} = a_x \cdot b_x + a_y \cdot b_y + a_z \cdot b_z$

$\vec{a} \cdot \vec{b} = |\vec{a}| |\vec{b}| \cos \alpha$

$\vec{a} \cdot \vec{b} = \vec{b} \cdot \vec{a}$

$(s\vec{a}) \cdot (t\vec{b}) = st(\vec{a} \cdot \vec{b})$

$\vec{a} \cdot (\vec{b} + \vec{c}) = \vec{a} \cdot \vec{b} + \vec{a} \cdot \vec{c}$

$\vec{a} \cdot \vec{a} = |\vec{a}|^2$

$\vec{a} \cdot \vec{b} = 0 \Leftrightarrow \vec{a} \perp \vec{b}$

Kryssprodukten

$$\vec{a} \times \vec{b} = \begin{vmatrix} \hat{e}_x & \hat{e}_y & \hat{e}_z \\ a_x & a_y & a_z \\ b_x & b_y & b_z \end{vmatrix}$$

$|\vec{a} \times \vec{b}| = |\vec{a}| |\vec{b}| \sin \alpha$

Vektorn $\vec{a} \times \vec{b}$ är vinkelrät mot $\vec{a}$ och $\vec{b}$

$\vec{a} \times \vec{b} = -\vec{b} \times \vec{a}$

$(s\vec{a}) \times (t\vec{b}) = st(\vec{a} \times \vec{b})$

$\vec{a} \times (\vec{b} + \vec{c}) = \vec{a} \times \vec{b} + \vec{a} \times \vec{c}$

$\vec{a} \times \vec{a} = 0$

$\hat{e}_x \times \hat{e}_y = \hat{e}_z$ $\hat{e}_y \times \hat{e}_z = \hat{e}_x$ $\hat{e}_z \times \hat{e}_x = \hat{e}_y$

Trippelprodukter: $\vec{a} \cdot (\vec{b} \times \vec{c}) = \vec{b} \cdot (\vec{c} \times \vec{a}) = \vec{c} \cdot (\vec{a} \times \vec{b})$

$$\vec{a} \cdot (\vec{b} \times \vec{c}) = \begin{vmatrix} a_x & a_y & a_z \\ b_x & b_y & b_z \\ c_x & c_y & c_z \end{vmatrix}$$

bac-cab regeln: $\vec{a} \times (\vec{b} \times \vec{c}) = \vec{b}(\vec{a} \cdot \vec{c}) - \vec{c}(\vec{a} \cdot \vec{b})$

$$(\vec{a} \times \vec{b}) \times \vec{c} = (\vec{a} \cdot \vec{c})\vec{b} - (\vec{b} \cdot \vec{c})\vec{a}$$

Derivator i vektoranalysen:

Här är $\vec{A}$ och $\vec{B}$ vektorfält, medan Φ

och Ψ är skalärfält, dvs funktioner av

läget i rummet $\vec{r} = (x, y, z)$.

$$\nabla = \left(\frac{\partial}{\partial x}, \frac{\partial}{\partial y}, \frac{\partial}{\partial z} \right)$$

Linjäritet:

$$\nabla(t\Phi + s\Psi) = t\nabla\Phi + s\nabla\Psi$$

$$\nabla \cdot (t\vec{A} + s\vec{B}) = t(\nabla \cdot \vec{A}) + s(\nabla \cdot \vec{B})$$

$$\nabla \times (t\vec{A} + s\vec{B}) = t(\nabla \times \vec{A}) + s(\nabla \times \vec{B})$$

Produktregler:

$$\nabla(\Phi\Psi) = \Phi\nabla\Psi + \Psi\nabla\Phi$$

$$\nabla(\vec{A} \cdot \vec{B}) = \vec{A} \times (\nabla \times \vec{B}) + \vec{B} \times (\nabla \times \vec{A}) + (\vec{A} \cdot \nabla)\vec{B} + (\vec{B} \cdot \nabla)\vec{A}$$

$$\nabla \cdot (\Phi\vec{A}) = \Phi(\nabla \cdot \vec{A}) + \vec{A} \cdot (\nabla\Phi)$$

$$\nabla \cdot (\vec{A} \times \vec{B}) = \vec{B} \cdot (\nabla \times \vec{A}) - \vec{A} \cdot (\nabla \times \vec{B})$$

$$\nabla \times (\Phi\vec{A}) = \Phi(\nabla \times \vec{A}) - \vec{A} \times (\nabla\Phi)$$

$$\nabla \times (\vec{A} \times \vec{B}) = (\vec{B} \cdot \nabla)\vec{A} - (\vec{A} \cdot \nabla)\vec{B} + \vec{A}(\nabla \cdot \vec{B}) - \vec{B}(\nabla \cdot \vec{A})$$

Andraderivator

$$\nabla \cdot (\nabla \times \vec{A}) = 0$$

$$\nabla \times (\nabla \cdot \Phi) = 0$$

$$\nabla \times (\nabla \times \vec{A}) = \nabla(\nabla \cdot \vec{A}) - \nabla^2 \vec{A}$$

Indexräkning

$$\vec{a} \cdot \vec{b} = a_i b_i$$

$$(\vec{a} \times \vec{b})_i = \varepsilon_{ijk} a_j b_k$$

$$\varepsilon_{ijk} = \varepsilon_{jki} = \varepsilon_{kij} \quad \text{och} \quad \varepsilon_{ijk} = -\varepsilon_{jik}$$

$$\varepsilon_{ijk} \varepsilon_{klm} = \delta_{il} \delta_{jm} - \delta_{im} \delta_{jl}$$

$$\delta_{ij} = \begin{cases} 1 & i=j \\ 0 & \text{otherwise} \end{cases} \quad \text{och} \quad \begin{cases} \delta_{ii} = 3 \\ \delta_{km} l_{jm} = l_{jk} \end{cases}$$

$$(\nabla\phi)_i = \phi_{,i} \quad \nabla \cdot \vec{A} = A_{i,i} \quad (\nabla \times \vec{A})_i = \varepsilon_{ijk} A_{k,j}$$

$$\vec{A}(\vec{r}) = \frac{s}{r^2} \hat{e}_r \quad \text{eller} \quad \vec{A}(\vec{r}) = s \frac{\vec{r} - \vec{r}_0}{|\vec{r} - \vec{r}_0|^3} \quad \text{med källan på } \vec{r}_0$$

$$\text{Point source: } \vec{A} = \text{grad } \phi \Rightarrow \phi = -\frac{s}{r} + c$$

$$\oint_S \frac{s}{r^2} \hat{e}_r \cdot d\vec{S} = \begin{cases} 0 & \text{om källan yttre punkt i V} \\ 4\pi s & \text{om källan inre punkt i V} \end{cases}$$

$$\text{Dipole source: } \phi = \frac{\vec{p} \cdot \vec{r}}{r^3} \quad \text{och} \quad \vec{E}(\vec{r}) = -\frac{\vec{p}}{r^3} + \frac{3(\vec{p} \cdot \vec{r})\vec{r}}{r^5}$$

$$\text{Vortex: } \oint_L \frac{k}{\rho} \hat{e}_\phi \cdot d\vec{r} = 2\pi k N$$